

ORGANIZACIJA JAVNE GEODETSKE SLUŽBE V NEKATERIH IZBRANIH TUJIH DRŽAVAH

ORGANIZATION OF THE PUBLIC MAPPING AND SURVEYING SERVICES IN THE SELECTED COUNTRIES

Anka Lisec, Marjan Čeh, Miran Ferlan, Bojan Stopar, Mojca Kosmatin Fras, Alenka Mlinar

1 UVOD

Vlada Republike Slovenije je leta 2015 med pomembnejše strateške in medresorske projekte uvrstila projekt prenove poklicev in dejavnosti, s poudarkom na tako imenovani deregulaciji poklicev. Glavni namen projekta je razvoj trga in konkurenčnosti storitev na ravni Evropske unije v skladu z Direktivo 2013/55/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. novembra 2013 o spremembi Direktive 2005/36/ES o priznavanju poklicnih kvalifikacij in Uredbe (EU) št. 1024/2012 o upravnem sodelovanju prek informacijskega sistema za notranji trg (uredba IMI). V sklepu Vlade RS št. 01000-1/2015/6 z dne 5. 3. 2015 je bilo predvideno, da naj bi se prenova regulacije poklicev zakonsko uredila že leta 2016, vendar je v vladnem gradivu iz maja 2016, ki ga je pripravilo ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo kot nosilec projekta, navedeno, da je rok za izvedbo projekta zakonske preureditve regulacije poklicev podaljšan do 30. 6. 2017 (MGRT, 2016).

Kot je navedeno v tem gradivu (MGRT, 2016), ki opisuje stanje do 1. 4. 2016, sta bili do takrat v okviru projekta zakonsko že urejeni področji trgovine in veterine. Zakon o spremembah Zakona o trgovini (Uradni list RS, št. 47/2015), ki je začel veljati 15. 7. 2015, je dereguliral poklica prodajalec in trgovski poslovođa. Na področju veterine je bil sprejet Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o priznavanju poklicnih kvalifikacij veterinarjev (Uradni list RS, št. 21/2016), ki je začel veljati 19. 3. 2016. Med dejavnostmi, ki so uvrščene na seznam za deregulacijo poklicev, je tudi geodetska dejavnost. Zelo neposrečeno je vlada poskušala področje rešiti s Predlogom Zakona o pooblaščenih arhitektih in inženirjih (ZPAI, 2015), na katerega se je usul plaz kritik. Zakonski predlog je bil v javni obravnavi od 20. 11. 2015 do 19. 2. 2016, skupaj s predlogoma Zakona o urejanju prostora (ZUreP-2) in Gradbenega zakona (GZ). Med drugim so se odzvale institucije, ki delujejo na področju gradbeništva in geodezije, o tem je bilo več zapisano tudi že v Geodetskem vestniku (Mozetič, 2016; Mikoš in sod., 2016).

Kot ugotavljamo, se poleg več spornih določil v predlaganem zakonu (ZPAI, 2015) popolnoma prezira dejstvo, da se del geodetske dejavnosti izvaja v okviru državne javne geodetske službe in ga ne moremo prenesti na prosti evropski trg. Gre predvsem za geodetske dejavnosti na področju katastrskega urejanja in preurejanja ter evidentiranja nepremičnin, ki jih v mnogih evropskih državah še danes izvajajo javne institucije, zasebniki ali zasebne institucije pa praviloma na podlagi javnega pooblastila (koncesije)

pristojne javne geodetske službe pod strogim nadzorom države oziroma javnega organa, pristojnega za katastrsko področje. Ta področja delovanja geodetske stroke torej v večini evropskih državah štejejo za del javne geodetske službe in niso predmet regulacije poklicev po navedeni evropski direktivi (Direktiva 2013/55/EU), kot na primer področje inženirske geodezije in drugih geodetskih storitev, ki niso povezane s katastrsko dejavnostjo. To bi morali upoštevati tudi v Sloveniji.

V okviru priprave zasnove Strategije javne geodetske službe za obdobje 2015–2025, ki je potekala v preteklem letu in naj bi bila javno obravnavana v prihodnjih mesecih, je bila izdelana obširna analiza organizacije javne geodetske službe v nekaterih evropskih državah (Lisec s sod., 2015). V nadaljevanju podajamo predstavitev organizacije javne geodetske službe v izbranih državah, ki ponazarjajo različne modele organizacije tega področja, s ciljem, da bo gradivo pripomoglo tudi k ureditvi geodetske dejavnosti v Sloveniji.

2 ORGANIZACIJA JAVNE GEODETSKE SLUŽBE V SLOVENIJI

V preteklih dveh desetletjih se je javna geodetska služba srečala z veliko spremembami. V obdobju osamosvajanja je bila razdeljena na občinsko raven (občinske geodetske uprave) in državno raven (republiška geodetska uprava). Leta 1995 so se občinske geodetske uprave, ki jih je bilo takrat šestdeset, v okviru reorganizacije geodetske službe združile z republiško geodetsko upravo, delo pa je bilo na regionalni in lokalni ravni organizirano z 12 območnimi upravami in 36 izpostavami, ki so se pozneje preimenoval v geodetske pisarne. Reorganizacija geodetske službe je bila izvedena za reorganizacijo davčne uprave ter vzporedno z reorganizacijo zemljiške knjige in vzpostavitev upravnihi enot (Novšak in sod., 2015).

Pomembno prelomnico za organizacijo javne geodetske službe pomeni leto 2000, ko sta bila sprejeta Zakon o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot (ZENDMPE, 2000) ter Zakon o geodetski dejavnosti (ZGeoD, 2000). Zaradi novih zahtev, tudi evropskega pravnega reda in vzporednih reform visokega šolstva, je bil leta 2010 sprejet spremenjen Zakon o geodetski dejavnosti (ZGeoD-1, 2010). Tudi zakonodaja na področju evidentiranja in urejanja nepremičnin se je hitro spremenila, predvsem zaradi zahtev družbe in razvoja tehnologije. Danes naloge na področju zemljiške administracije določajo predvsem Zakon o evidentiranju nepremičnin (ZEN, 2006), Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin (ZMVN, 2006), Zakon o določanju območij ter o imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb (ZDOIONUS, 2008) ter številni sektorski zakoni s področij pravnega urejanja pravic na nepremičninah, urejanja prostora, graditve objektov, obrambe in civilne zaščite, energetike ter druge javne gospodarske infrastrukture, kmetijstva in gozdarstva, varovanja narave in okolja, varstva kulturne dediščine in podobno. Na področju temeljnega referenčnega sistema je pomemben Zakon o državnem geodetskem referenčnem sistemu (ZDGRS, 2014), ki ureja področje uradnega prostorskega referenčnega sistema v državi. Javno prostorsko podatkovno infrastrukturo ureja Zakon o infrastrukturi za prostorske informacije (ZIPI, 2010), z zadnjo spremembo v novembru 2015.

Krovni zakon, ki sedaj ureja področje geodetske dejavnosti v Sloveniji, je torej Zakon o geodetski dejavnosti (ZGeoD-1, 2010). V njem je opredeljena geodetska dejavnost in določeni so pogoji za njeno opravljanje, zakon določa geodetsko službo ter organizacijo in izvajanje njenih nalog, izdajanje in uporabo geodetskih podatkov, inšpekcijsko nadzorstvo ter druga vprašanja, povezana z geodetsko dejavnostjo.

Javno geodetsko službo zakon opredeljuje kot del geodetske dejavnosti, ki obsega vzpostavitev, vodenje in vzdrževanje zbirke podatkov na področju referenčnih koordinatnih sistemov, evidentiranja nepremičnin, množičnega vrednotenja nepremičnin, državne meje, prostorskih enot in hišnih števil ter topografskega in kartografskega sistema. Javna geodetska služba je v zakonu deljena na državno in lokalno javno geodetsko službo. Državno geodetsko službo izvaja Geodetska uprava Republike Slovenije prek glavnega urada in 12 območnih geodetskih uprav ter Geodetski inštitut Slovenije. Lokalno geodetsko službo po Zakonu o geodetski dejavnosti (ZGeod-1, 2010) izvajajo samoupravne lokalne skupnosti, vendar v praksi lokalna geodetska služba ni zelo zaživela.

2.1 Organizacija državne javne geodetske službe v Sloveniji

Geodetska uprava RS deluje pod okriljem ministrstva za okolje in prostor RS. Poleg glavnega urada in področnih uradov (Urad za geodezijo, Urad za množično vrednotenje nepremičnin, Urad za nepremičnine) je delo organizirano na regionalni in lokalni ravni prek 12 območnih geodetskih uprav in njihovih geodetskih pisarn. Področje delovanja geodetske uprave vključuje dela na osnovnem geodetskem sistemu in topografiji, skupaj z gospodarsko javno infrastrukturo, evidentiranjem nepremičnin ter množičnim vrednotenjem nepremičnin. Območne geodetske uprave so stvarno pristojne za vodenje upravnih postopkov in odločanje v upravnih zadevah na področju evidentiranja nepremičnin na prvi stopnji, za izdajanje podatkov iz zbirke geodetskih podatkov ter opravljanje drugih upravnih storitev in nalog javne geodetske službe. Na področju evidentiranja zemljiških parcel, stavb in delov stavb je delo tesno povezano na eni strani z zasebnimi geodetskimi izvajalci, na drugi strani pa predvsem s sodišči (zemljiška knjiga in na splošno sodišča prek sodnih postopkov urejanja pravnih razmerij na nepremičninah). Pri množičnih preurejanjih zemljišč (komasacijah) je delo na regionalni in lokalni ravni povezano z upravnimi enotami. Pomemben del nalog Geodetske uprave RS na lokalni ravni se nanaša na storitve v podporo lokalnim skupnostim, predvsem na področju evidentiranja sprememb v registru prostorskih enot, kot so evidentiranje hišnih števil, podatkov o uličnih sistemih in naseljih ipd. (Lisec et al., 2015).

2.2 Vloga zasebnih geodetov pri izvajanju javne geodetske službe v Sloveniji

Licenci geodeta in odgovornega geodeta dajeta pooblastila oziroma mandat zasebnim geodetom za izvajanje zakonsko določenih geodetskih storitev. Obe licenci izdaja in nadzoruje Inženirska zbornica Slovenije, pri kateri je bila leta 2000 ustanovljena Matična sekcija geodetov. Tu izpostavljamo, da je bila za pooblastilo za izvajanje katastrskih postopkov (tako imenovana geodetska izkaznica, danes licenca geodeta) do leta 2010 zadolžena Geodetska uprava RS. Zakon o geodetski dejavnosti določa (ZGeod-1, 2010), da lahko dela na področju geodetske dejavnosti, katerih izvedba vpliva ali bi lahko vplivala na varnost življenja ali zdravja ljudi, strokovna dela in postopke v zvezi z nalogami geodetske službe, ki jih zakon opredeljuje kot geodetske storitve, opravljata samo samostojni podjetnik posameznik ali gospodarska družba, ki sta vpisana v imenik geodetskih podjetij pri Inženirski zbornici Slovenije (geodetsko podjetje) in izpolnjujeta pogoje, določene z zakonom.

Za pridobitev licence geodeta in odgovornega geodeta je predpisana ustrezna stopnja visokošolske izobrazbe s področja geodezije in delovne izkušnje. To sta pogoja za pristop k strokovnemu izpitu – bodisi za geodeta (prej geodet z izkaznico, ki ima pooblastilo za vodenje katastrskih postopkov) ali odgovornega geodeta.

3 ORGANIZACIJA JAVNE GEODETSKE SLUŽBE V IZBRANIH DRŽAVAH TER VLOGA ZASEBNIH GEODETOV PRI IZVAJANJU JAVNE GEODETSKE SLUŽBE

V tem poglavju podajamo temeljne podatke o organizaciji državne/deželne geodetske službe v izbranih državah, s poudarkom na kompetencah izvajanja geodetske dejavnosti na področju zemljiške administracije, to je katastrskega urejanja in preurejanja ter evidentiranja nepremičnin. Predstavitev je povzeta po poročilu Lisec et al. (2015), glavni viri podatkov pa so bili dokumenti, objavljeni na spletnih straneh nacionalnih ali deželnih geodetskih uprav – spletni naslovi so objavljeni v uvodnem predstavitevnenem delu za vsako državo posebej.

3.1 Avstrija

Velikost države:	83.870 km ²
Število prebivalcev:	8,3 milijona
Državna geodetska služba:	Bundesamt für Eich- und Vermessungswesen, BEV http://www.bev.gv.at
Zaposleni na geodetski upravi:	približno 1200
Število geodetov z licenco:	približno 300

Predsednik in namestnik				
Skupina za področje informatike in trženja	Skupina za področje prava in človeških virov	Skupina za meroslovje	Uradi za meroslovje in geodetski uradi	Skupina za geodezijo
Oddelek za splošno informatiko	Pravna služba, upravljanje	Oddelek za elektriko in sevanje	Uradi za meroslovje	Osnovni geodetski sistem
Oddelek za mednarodno sodelovanje, državno mejo	Kadrovska služba	Oddelek za mehaniko	Geodetski (katastrski) uradi (41)	Daljinsko zaznavanje
Oddelek za aplikativno informatiko	Finančna in upravljavska služba	Tehnična služba	Informacijski in telekomunikacijski centri	Topografske informacije
Oddelek za trženje			Katastrski arhiv	Kartografija e-storitve
Pooblaščenata mesta za področje meroslovja				
Imenovani položaji				
Služba za fizikalno-tehnično preverjanje				
Koordinacija za geoinformatiko				
Zastopstvo zaposlenih				
Delovna skupina za enake možnosti na ministrski ravni				
Združenje akademikov Zveznega urada za meroslovje in geodezijo s področja geodezije				
Združenje zaposlenih Zveznega urada za meroslovje in geodezijo za področje katastra				

Slika 1: Organigram avstrijskega Zveznega urada za meroslovje in geodezijo (<http://www.bev.gv.at>).

Javno državno geodetsko službo v Avstriji prek glavnega urada in lokalnih geodetskih (katastrskih) uradov izvaja Zvezni urad za meroslovje in geodezijo (nem. das Bundesamt für Eich- und Vermessungswesen, BEV) pri ministrstvu za gospodarstvo, družino in mlade. Sedež glavnega urada je na Dunaju, 41 geodetskih uradov pa je razporejenih po zveznih deželah. Glavni urad sestavlja pet sektorjev, od tega se delo treh nanaša na geodetsko dejavnost (slika 1). Področje dela javnih geodetskih storitev je zakonsko urejeno v Zakonu o geodetski izmeri (nem. Vermessungsgesetz) in Zakonu o pooblaščenih inženirjih (nem. Zvilitenikergesetz), saj del javne službe izvajajo pooblaščeni geodetski inženirji (na področju zemljiškega katastra) (Lisec s sod., 2016).

Vloga zasebnih geodetov pri izvajanju javne geodetske službe v Avstriji

Nekatere storitve javne geodetske službe lahko izvajajo zasebna geodetska podjetja s pooblaščenim geodetom. Zvezni Zakon za pooblašcene inženirje določa pogoje delovanja, prepovedi in način pridobitve naziva odgovornega inženirja geodezije (nem. Ingenieurkonsulent für Vermessungswesen). Licence izdaja Zbornica arhitektov in pooblaščenih inženirjev po tem, ko kandidat v skladu z zveznim zakonom izpolnjuje predpisane pogoje in izkaže zahtevano raven teoretičnega znanja. V Avstriji mora imeti kandidat za pridobitev licence pooblaščenega geodeta univerzitetno izobrazbo s področja geodezije in najmanj tri leta strokovnih izkušenj po pridobljeni diplomi (najmanj dve leti mora delati na področju, za katero bo dobil licenco). Po podatkih, ki jih zbornica objavlja na spletni strani, je bilo leta 2013 v Avstriji 310 pooblaščenih geodetov za področje opravljanja nalog javne geodetske službe (zemljiškega katastra) (Lisec in Navratil, 2014; Mlinar, 2014). Če na posameznih območjih ni pooblaščenih geodetov, mora ta dela po zakonu opravljati katastrski urad. Poudariti velja, da velik delež katastrskih postopkov na podeželju izvajajo uradi za razvoj podeželja (nem. Agrarbehörde), ki imajo veliko zaposlenih geodetov za izvajanje katastrskih preureditev.

3.2 Češka

Velikost države:	78.866 km ²
Število prebivalcev:	10,3 milijona
Državna geodetska služba:	Český úřad zeměměřický a katastrální http://www.cuzk.cz
Zaposleni na geodetski upravi:	približno 5130
Število geodetov z licenco:	približno 2000

Državna uprava za geodezijo in kataster (češ. Český úřad zeměměřický a katastrální) ima sedež v Pragi in je samostojen državni urad Češke republike. Direktor je neposredno podrejen predsedniku vlade, urad ima svoj račun in svojo proračunsko postavko. Poleg splošnih služb pri glavnem uradu so centralno organizirani Sektor za geodezijo in katastre nepremičnin, Sektor za centralno podatkovno zbirko nepremičnin in Urad za geodezijo (slika 2). Del češke geodetske uprave je tudi Raziskovalni inštitut za geodezijo, topografijo in kartografijo. Ta skrbi za koordinacijo dejavnosti in raziskav ter mednarodnega sodelovanja na področju geodezije, kartografije in zemljiške administracije. Izpostaviti velja, da so podatki uradne geodetske službe dostopni tudi prek spleta – nekateri so brezplačni, večina jih je plačljivih.

Predsednik geodetske uprave				
Uradi glavnega urada pri upravi	Sektor za geodezijo in kataster nepremičnin	Sektor za centralno bazo nepremičnin	Pokrajinski katastrski uradi (14)	Urad za geodezijo
Kabinet predsednika	Oddelek za koordinacijo dela katastrskih pisarn	Oddelek za centralno bazo	Lokalne katastrske pisarne (97)	
Splošna služba	Oddelek za informatiko	Oddelek za sistemski inženiring		
Finančna služba		Oddelek za delo s strankami		
Kadrovska služba		Oddelek za upravljanje podatkov		
Nadzorna služba				
Pravna služba				
Geodetska in katastrska inšpekcijska služba (7)				
Raziskovalni inštitut za geodezijo, topografijo in kartografijo				

Slika 2: Organigram državne geodetske uprave Češke republike (<http://www.cuzk.cz>).

Vloga zasebnih geodetov pri izvajanju javne geodetske službe na Češkem

Zakon o geodetski dejavnosti določa, da lahko posameznik pridobi geodetsko strokovno licenco, če ima ustrezno izobrazbo in izkazane delovne izkušnje (5 let oziroma 3 leta z magistrsko ali univerzitetno diplomu s področja). Geodetov z licenco je na Češkem več kot dva tisoč. V okviru javne geodetske službe nastopa zasebni sektor na področju zemljiške administracije, kjer pa mora za pravilnost in kakovost storitve jamčiti geodet s posebnim pooblastilom državne geodetske uprave. To javno pooblastilo lahko pridobi oseba, ki ima univerzitetno izobrazbo s področja geodezije, pet let delovnih izkušenj na področju zemljiškega katastra in opravljen poseben strokovni izpit.

3.3 Hrvaška

Velikost države:	86.594 km ²
Število prebivalcev:	4,4 milijona
Državna geodetska služba:	Državna geodetska uprava, DGU http://www.dgu.hr
Zaposleni na geodetski upravi:	približno 1080
Število geodetov z licenco:	približno 650

Javno geodetsko službo na Hrvaškem izvaja Državna geodetska uprava (DGU), območni uradi v županijah (skupno 20) ter njihove izpostave (92). Posebnost je mesto Zagreb, ki ima svojo geodetsko službo. Vsi navedeni organi delujejo pod okriljem državne geodetske uprave. Organizacija in delovanje državne geodetske uprave in javnih ustanov za upravljanje del državne izmere in katastra nepremičnin (slika 3) sta opredeljena z Zakonom o državni izmeri in katastru nepremičnin (hrv. Zakon o Državnoj izmjeri i Katastru nekretnina, ZDIKN, 2007).

Direktor in namestnik					
Kabinet direktorja	Sektor za katastrski sistem	Sektor za državno izmero	Sektor za prostorsko podatkovno infrastrukturo	Sektor za finančno poslovanje, strateško planiranje, nabavo in splošne naloge	Katastrski uradi (20 + 92)
	Služba za katastrsko izmero in vzpostavitev katastrskega operata	Služba za osnovna geodetska dela	Služba za nacionalno infrastrukturo prostorskih podatkov	Služba za finančno poslovanje in strateško planiranje	
	Služba za posebne registre in projekte registriranja	Služba za topografsko izmero in državno kartografijo	Služba za prostorske podatke, storitve in arhiv	Služba za nabavo in splošno poslovanje	
	Služba za vzdrževanje katastrskega operata in zemljiškega informacijskega sistema	Služba za državno mejo			
	Služba za upravne postopke, nadzor in geodetsko inšpekcijo				
Samostojni oddelek za notranjo revizijo					
Samostojna služba za informacijske in komunikacijske tehnologije					
Samostojna služba za nadzor kakovosti in splošni nadzor					
Samostojna služba za pravne zadeve in kadrovske politiko, upravljanje človeških virov					

Slika 3: Organigram Državne geodetske uprave Republike Hrvaške (<http://www.dgu.hr>).

Vloga zasebnih podjetij pri izvajanju javne geodetske službe na Hrvaškem

Delo državne izmere in katastra nepremičnin lahko na lokalni ravni opravljajo tudi pravne osebe, ki imajo registrirano geodetsko dejavnost, licenco odgovornega inženirja geodezije ali zaposlenega odgovornega inženirja geodezije ter soglasje državne geodetske uprave. Pogoje in merila za dodeljevanje in preklic soglasja za opravljanje teh geodetskih nalog predpiše direktor državne geodetske uprave. Za vzpostavitev in vzdrževanje registrov licenciranih geodetov skrbi Hrvaška zbornica odgovornih inženirjev geodezije (hrv. Hrvatska komora ovlaštenih inženjera geodezije). Poznajo dve vrsti licenc v geodetski stroki:

- odgovorni inženir geodezije (hrv. ovlaštene inženjer geodezije),
- geodetski tehnik in inženir geodezije.

Odgovorni inženir geodezije je oseba z najmanj magistrsko izobrazbo geodezije po bolonjskem študiju ali diplomirani inženir geodezije po starem študiju. Pogoji za pridobitev licence odgovornega inženirja geodezije so opravljen državni strokovni izpit za višje tehnične upravne postopke, vsaj dve leti specializacije na področju državne

izmere, zavarovanje za škodo, ki jo lahko stori z napačnim ravnanjem med opravljanjem poklica (odgovornost za škodo). Z opravljenimi obveznostmi geodet pridobi geodetsko izkaznico in žig, s katerima izkazuje, da opravlja državne geodetske storitve. Dela v imenu države in deluje pod njenim nadzorom. Pri delu mu lahko pomagajo primerno poklicno izobraženi pomočniki pripravniki, ki jih mora nadzorovati. Če se odgovorni inženir geodezije zaposli v državni upravi, lokalni ali področni samoupravi, njegovo članstvo v inženirski zbornici miruje. Nadzor nad delom odgovornih inženirjev geodezije izvaja ministrstvo za notranje zadeve.

Geodetski tehnik in inženir geodezije sta fizični osebi, ki lahko opravljata državno izmero in meritve katastra nepremičnin, vendar nimata statusa odgovornega geodeta. Največkrat sta to strokovna sodelavca odgovornega inženirja geodezije. Delo geodetskih tehnikov in inženirjev geodezije večinoma zajema operativno izvajanje parcelacije in druge geodetske meritve za elaborat zemljiškega katastra, pripravo situacijskega načrta za objekte, ki ne potrebujejo geodetskega načrta.

3.4 Danska

Velikost države:	43.094 km ²
Število prebivalcev:	5,5 milijona
Državna geodetska služba:	Geodatastyrelsen; http://gst.dk
Zaposleni na geodetski upravi:	približno 300
Število geodetov z licenco:	približno 300

Danska Agencija za geodezijo (dan. Geodatastyrelsen) je agencija, ki deluje pod okriljem ministrstva za okolje. Delo je organizirano znotraj desetih oddelkov, v organizaciji je skupno okrog 300 zaposlenih.

Vloga zasebnih geodetov pri izvajanju javne geodetske službe na Danskem

Zasebni geodeti z ustrežno licenco lahko na Danskem izvajajo različne geodetske storitve na področju geodetske oziroma inženirske izmere in zemljiškega katastra. Katastrske postopke na terenu izvajajo geodeti, ki imajo pooblastilo ministrstva za okolje, na Danskem jih je nekaj več kot tristo. Licenco lahko pridobi geodet z magistrsko izobrazbo na področju geodezije in najmanj triletnimi izkušnjami v zasebnem sektorju na področju. Javno-zasebno partnerstvo na področju zemljiške administracije ima na Danskem več kot dvestoletno tradicijo. Trend na Danskem je manjšanje števila geodetskih podjetij s pooblaščenimi geodeti (kakih sto podjetij) in povečevanje njihove velikosti.

3.5 Nemčija

Velikost države:	356.854 km ²
Število prebivalcev:	82,0 milijona
Državna geodetska služba:	Bundesamt für Kartographie und Geodäsie, BKG http://www.bkg.bund.de
Državna geodetska služba:	Arbeitsgemeinschaft der Vermessungsverwaltungen der Länder der Bundesrepublik Deutschland, AdV; http://www.adv-online.de
Zaposleni na geodetski upravi:	približno 25.000 (več kot 20.000 oseb dela na področju katastra nepremičnin)
Število geodetov z licenco:	približno 1500 (vse dežele ne poznajo licenc, primer Bavarska)

Na zvezni ravni za prostorsko podatkovno infrastrukturo skrbi Zvezni urad za kartografijo in geodezijo (nem. Bundesamt für Kartographie und Geodäsie), ki je samostojni državni urad. Geodetska dejavnost in geodetska služba sta sicer organizirani v okviru posamezne zvezne dežele. Na zvezni ravni so pravni okvirji za delovanje javne geodetske službe precej ohlapno določeni, natančneje javno geodetsko službo določa zakonodaja posamezne zvezne dežele. V vsaki zvezni deželi deluje glavna deželna geodetska uprava (skupaj 16 deželnih uprav), ki je zadolžena za koordinacijo dela, centralno vodene podatkovne zbirke in nadzor manjših, regionalnih katastrskih uradov (255), z izjemo štirih zveznih dežel, ki nimajo regionalnih katastrskih uradov.

Preglednica 1: Organizacija javne geodetske službe v treh izbranih nemških zveznih deželah

Zvezna dežela	Baden-Württemberg	Bavarska	Porenje-Pfalška
Velikost dežele	35.751 km ²	70.552 km ²	19.853 km ²
Število prebivalcev	10,8 milijona	12,5 milijona	4 milijone
Geodetska uprava	Uprava za geoinformatiko in razvoj zemljišč Baden-Württemberg (nem. <i>Landesamt für Geoinformation und Landentwicklung (LGL) Baden-Württemberg</i>) z lokalnimi uradi	Uprava za kataster, geodezijo, vrednotenje nepremičnin in informacijske sisteme (nem. <i>Landesamt für Kataster, Vermessung, Immobilienbewertung und Informationssysteme</i>) z lokalnimi uradi	Uprava za geodezijo in prostorske informacije Porenje-Pfalška (nem. <i>Landesamt für Vermessung und Geobasisinformation Rheinland-Pfalz</i>) z lokalnimi uradi
Spletna stran	https://www.lgl-bw.de/lgl-internet/opencms/de	www.verwaltungsservice.bayern.de	www.lvermgeo.rlp.de
Sedež geodetske uprave	Stuttgart	München	Koblenz
Število uradov	44	51	20
Uprava za razvoj podeželja	/ (združena z geodetsko upravo)	uradi za razvoj podeželja (nem. <i>Ämter für Ländliche Entwicklung</i>)	službe za razvoj podeželja Porenje-Pfalške (nem. <i>Dienstleistungszentren Ländlicher Raum Rheinland-Pfalz</i>)
Število uradov	35	7	13
Število pooblaščenih geodetov¹	168	–	83

¹ Število geodetov z licenco za vodenje katastrskih postopkov (inženirske licence v Nemčiji ne poznajo) je v deželah, v katerih ta institut obstaja, regulirano in pooblašteni geodeti (nem. *Öffentlich-bestellter Vermessungsingenieur*) se imenuje na prosto mesto za geodeta z ustrežno izobrazbo in izkušnjami, ob predhodno opravljenem usposabljanju in izpitih.

Ministrstva, v okviru katerih so praviloma organizirane deželne uprave, nadzirajo izvajanje geodetske dejavnosti deželnih geodetskih in katastrskih uradov skupaj z Zveznim uradom za kartografijo in geodezijo. Deželne uprave strokovno sodelujejo v okviru Združenja deželnih geodetskih uprav Zvezne republike Nemčije (nem. *Arbeitsgemeinschaft der Vermessungsverwaltungen der Länder der Bundesrepublik Deutschland, AdV*). Naloga združenja je, da usklajuje razvoj, standardizacijo in nadzor pri izvajanju javne geodetske službe. Izpostaviti velja, da v Nemčiji poudarjajo javni interes tako imenovanih uradnih (nem.

amtliches) topografskih in nepremičninskih podatkov ter uradnih podatkov osnovnega referenčnega sistema, zato so deželne geodetske uprave praviloma pridobile vodilno vlogo na področju razvoja javne prostorske podatkovne infrastrukture in javnih storitev na področju geoinformatike.

Kot je bilo že navedeno, je delo javne geodetske službe v Nemčiji organizirano različno po posameznih deželah. Pomembno je izpostaviti, da poleg deželnega geodetskega urada v večini zveznih držav področje nepremičninskih evidenc pokrivajo tudi deželni uradi za razvoj podeželja, ki so zadolženi za izvajanje katastrskih preureditev in na splošno komasacij na podeželju (preglednica 1).

Vloga zasebnih podjetij pri izvajanju javne geodetske službe v Nemčiji

V večini zveznih dežel za izvajanje geodetskih storitev javne geodetske službe (državna izmera, zemljiški kataster) poznajo sistem licenciranih zasebnih geodetov oziroma podjetij, z izjemo Bavarske, kjer ta dela opravljajo izključno geodeti, ki imajo ustrezno izobrazbo, pripravništvo in strokovni izpit ter so zaposleni v javni upravi. Licenca za zasebne geodete, ki opravljajo storitve na področju evidentiranja nepremičnin (inženirske licence v Nemčiji ne poznajo), je licenca odgovornega geodeta, ki bi jo lahko prevedli tudi kot licenca geodeta z javnim pooblastilom (nem. öffentlich bestellte Vermessungsingenieure, ÖbVi). Pomembno je izpostaviti, da gre za sistem državnih (deželnih) licenc, zato tudi ime »pooblaščen geodet«. Število licenc za zasebne geodete, ki izvajajo naloge javne geodetske (katastrske) službe, je omejeno – regulacija števila pooblaščenih geodetov. Deželne geodetske uprave same organizirajo uvajanje in izobraževanje (ter preverjanje znanja), pogosto tudi prek razpisanih pripravniških mest. Poklic geodeta z javnim pooblastilom se uvršča v kategorijo državne oziroma javne službe, saj so nosilci javnih funkcij in izvajajo naloge uradne geodetske službe. Tako je njihovo delo pod nadzorom zveznih državnih in deželnih oblasti. Geodeti z javnim pooblastilom delujejo samostojno, a so del javne službe, kadar izvajajo geodetske storitve za javno službo pri katastrskih postopkih (Mlinar, 2014).

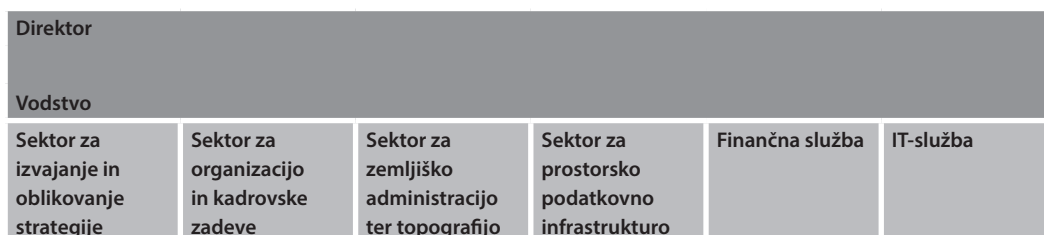
Na Bavarskem vsa dela na področju zemljiškega katastra izvajajo javne službe in dežela ne pozna licence za opravljanje geodetskih storitev v okviru javne geodetske službe. Vsa dela na področju zemljiškega katastra tako opravljajo geodeti kot javni uslužbenci Uprave za geodezijo in geoinformatiko (med komasacijami in množičnim katastrskim preurejanjem zemljišč na podeželju pa tudi geodeti z uradov za razvoj podeželja). Deželna uprava pozna organizirano strokovno usposabljanje (skupaj z uradi za razvoj podeželja), s katerim zagotavlja izobraževanje za pridobitev naziva geodetski tehnik (nem. Vermessungstechniker), geomatik (nem. Geomatik) ter geodet za izvajanje del v zemljiškem katastru (nem. Katastertechnik). Izvajajo strokovno usposabljanje za področje geodezije, s katerim (diplomirani) inženirji oziroma magistri geodezije postanejo referenti za geodezijo, geoinformatiko in razvoj zemljišč ali geodetski inšpektorji.

V zvezni deželi Baden-Württemberg je pristojni organ za poklicno usposabljanje geodetov in kartografov Uprava za geoinformatiko in razvoj zemljišč. Zakonsko je geodetska uprava v tej zvezni deželi pristojna za izvajanje nalog in dolžnosti po zakonu, ki ureja zemljiški kataster (nem. Vermessungsgesetz), in po zakonu, ki ureja področje preurejanja zemljišč (nem. Flurbereinigungsgesetz). Izvaja tehnični nadzor nad podrejenimi uradi za preurejanje zemljišč in zemljiški kataster, nad mestnimi uradi z lastnim zemljiškim katastrom, zemljiškim skladom in združenjem skupnosti Baden-Württemberg ter nad geodeti, ki imajo pooblastilo za izvajanje geodetskih storitev v povezavi z javno geodetsko službo.

3.6 Nizozemska

Velikost države:	41.526 km ²
Število prebivalcev:	16,4 milijona
Državna geodetska služba:	Dienst voor het Kadaster en de openbare registers, Kadaster http://www.kadaster.nl
Zaposleni na geodetski upravi:	približno 1800
Število geodetov z licenco:	– (ni geodetov z licenco, naloge opravlja javna agencija – Kadaster)

Na Nizozemskem je državna geodetska služba organizirana v okviru javne agencije Dienst voor het Kadaster en de openbare registers – Kadaster, ki deluje pod okriljem ministrstva za infrastrukturo in okolje. Zaposluje približno 1800 ljudi. Področja dela se nanašajo na prostorsko podatkovno infrastrukturo in zemljiško administracijo. Agencija je zadolžena tudi za vodenje na področju državne prostorske podatkovne infrastrukture in ima pomembno vlogo pri integraciji prostorskih podatkov različnih sektorjev.

Slika 4: Organigram nizozemske agencije Kadaster (<http://www.kadaster.nl>).

Vloga zasebnih podjetij pri izvajanju javne geodetske službe na Nizozemskem

Delo v zemljiški administraciji (katastrske postopke, vključujoč komasacije) izvajajo izključno geodeti v javni službi Kadaster. Zasebnih geodetov in licenc za to področje ne poznajo.

3.7 Švedska

Velikost države:	449.964 km ²
Število prebivalcev:	9,2 milijona
Državna geodetska služba:	Lantmäteriet http://www.lantmateriet.se
Zaposleni na geodetski upravi:	približno 2050
Število geodetov z licenco:	– (ni geodetov z licenco, naloge opravlja javna agencija – Lantmäteriet)

Švedska spada med države z najdaljšo tradicijo katastrske in zemljiške registracije, saj prvi začetki segajo v daljno leto 1628, ko je bila z odredbo kralja Gustava II. Adolfa tudi ustanovljena državna geodetska uprava (šve. Lantmäteriet), ki deluje pod okriljem ministrstva za javno upravo. Upravo vodi svet direktorjev, delo pa je organizirano v oddelkih, ki vključujejo področja nepremičnin, registracijo nepremičnin, informacijsko tehnologijo, prostorske podatke. Skupno je na upravi in v več kot 90 lokalnih pisarnah, ki skrbijo za katastrske storitve in zajem prostorskih podatkov, zaposlenih več kot dva tisoč oseb.

Vloga zasebnih podjetij pri izvajanju javne geodetske službe na Švedskem

Delo v zemljiški administraciji (katastrske postopke, vključujoč komasacije) izvajajo izključno geodeti v javni službi Lantmäteriet. Zasebnih geodetov in licenc za to področje ne poznajo.

3.8 Švica

Velikost države:	41.285 km ²
Število prebivalcev:	8,1 milijona
Državna geodetska služba:	Bundesamt für Landestopografie/ Office fédéral de topographie/ Ufficio federale di topografia – Swisstopo www.swisstopo.ch
Zaposleni na geodetski upravi:	približno 350 (dodatno so geodeti zaposleni na občinskih geodetskih upravah)
Število geodetov z licenco:	približno 400

V Švici na zvezni ravni deluje državna geodetska uprava Swisstopo, in sicer pod okriljem ministrstva za obrambo. Pokriva področja geodezije in zajema temeljnih prostorskih podatkov (osnovni geodetski sistem, topografija in kartografija) ter koordinacijo na področju prostorske podatkovne infrastrukture (zemljiški kataster, koordinacija na področju geoinformatike in geostoritev COGIS ter geološke raziskave). Enota v sektorju za koordinacijo na področju prostorske podatkovne infrastrukture je tudi Zvezni direktorat za katastrsko izmero, ki je zadolžen za razvoj rešitev in koordinacijo med katastrskimi službami v kantonih. Skupno je na zvezni geodetski upravi zaposlenih približno 350 oseb, vendar javno geodetsko službo izvajajo tudi na lokalni ravni prek občin.

Organizacija katastrske službe se v Švici nekoliko odstopa od drugih obravnavanih držav. Na državni ravni (v glavnem uradu) je na področju zemljiške administracije 17 zaposlenih, ki so odgovorni za strateški razvoj in vodenje v katastru ter za koordinacijo in nadzor dela po kantonih. Na ravni kantona je na področju zemljiškega katastra zaposlenih približno tristo strokovnjakov, ki delujejo v 32 katastrskih uradih. Skrbijo za operativno vodenje in nadzor nad meritvami ter izdajanje odločb. Na najnižji ravni, na ravni občine, deluje približno tri tisoč zaposlenih, ki so zadolženi za izvedbo katastra ter delujejo v 230 zasebnih geodetskih podjetjih in 15 občinskih geodetskih pisarnah.

Vloga zasebnih podjetij pri izvajanju javne geodetske službe v Švici

Geodetska dejavnost na področju katastra je v državi organizirana kot javno-zasebno partnerstvo. Zasebni sektor so geodetska podjetja oziroma pooblaščen geodeti, ki so usposobljeni za izvajanje katastrskih postopkov. Tu je zaposlenih kar 87 % vseh geodetov, v javnem sektorju pa je delež manjši, to je 13 %. Delo zasebnega sektorja je izvajanje katastrskih postopkov, svetovanje strankam in vzdrževanje katastra.

Poleg ustrezne izobrazbe s področja geodezije (magistrska oziroma univerzitetna stopnja) morajo geodeti za pridobitev pooblastila opraviti dodatna izobraževanja. Za delo v katastru morajo, podobno kot v nekaterih nemških zveznih deželah, opraviti dodatno šolanje in dve leti praktičnega dela na katastrskem uradu, kjer pridobijo znanja iz zemljiškega katastra. Po izpolnjenih pogojih lahko pristopijo k opravljanju državnega strokovnega izpita in šele nato pridobijo licenco oziroma pooblastilo za izvajanje katastrskih

postopkov. Geodeti, ki ne delajo v katastru, se z nazivom inženir geodezije (nem. Ingenieur-Geometer) zaposlijo v geodetskih podjetjih ali inštitutih, kjer opravljajo druge geodetske storitve.

4 NAMESTO SKLEPA

V članku smo na kratko predstavili glavne značilnosti organizacije javne geodetske službe in vlogo zasebnih podjetij pri izvajanju geodetskih storitev, povezanih z javno geodetsko službo, s poudarkom na katastrskih storitvah. To je namreč področje, ki bi mu morali tudi v Sloveniji posvetiti posebno pozornost, kar kažejo tudi posebnosti njegove pravne ureditve v obravnavanih državah. V mnogih državah, kot so Nizozemska, Švedska in nekatere nemške zvezne države, ostajajo katastrske storitve v domeni javne geodetske službe. Tam, kjer so vzpostavili javno-zasebno partnerstvo na tem področju, prevladujejo pristopi »pooblaščenja« strokovnjakov od države/dežele oziroma javne geodetske uprave; usposabljanje, izobraževanje, izdajanje licenc in nadzor praviloma ostajajo pod pristojnostjo javne geodetske službe. Še najbližje slovenskemu sistemu sta ureditvi v Avstriji in na Hrvaškem. Pri podrobnem pregledu regulacije geodetskih storitev v teh dveh državah je vendarle jasno, da ima država oziroma javna državna geodetska služba vodilno vlogo pri izobraževanju in nadzoru, na Hrvaškem dovoljenje še vedno izdaja državna geodetska služba. Obe državi želita preurediti področje regulacije geodetske dejavnosti, predvsem glede odgovornosti izvajalcev geodetskih storitev in nadzora.

Pri podrobni analizi organizacije javne državne geodetske službe v izbranih državah smo prišli tudi do drugih ugotovitev, ki so pomembne pri organizaciji javne geodetske službe in regulaciji geodetskega poklica, a jih v prispevku nismo posebej predstavljali. Kot ključne izpostavljamo predvsem:

- Področje katastrskih storitev se praviloma ureja ločeno od regulacije geodetskega poklica za druge storitve (na primer geodetske inženirske storitve pri gradnji objektov, spremljanje posegov in sprememb v prostoru, topografija ipd.) in je v domeni javne državne geodetske službe – državno javno pooblastilo za izvajanje katastrskih storitev.
- Regulacija poklicev na področju inženirske geodezije in drugih geodetskih storitev, ki niso katastrske, je zelo raznolika – medtem ko na primer v Nemčiji ne poznajo licence za to področje, večina obravnavanih držav vendarle izdaja licenco prek inženirske zbornice, ustanove, pristojne za ta področja.
- Države, v katerih je uveljavljen sistem pooblaščenega geodeta za izvajanje katastrskih storitev, imajo praviloma zelo jasen in zakonsko določen sistem pripravnštva oziroma usposabljanja in strokovnega izpita za pridobitev pooblastila. Jasno so določene obveznosti in odgovornosti geodeta s pooblastilom, nadzor je stalen, zelo dejavne so inšpekcijske službe javne geodetske uprave.

Kot zanimivost naj omenimo še, da poskušajo v vseh obravnavanih državah podatke javne geodetske službe ponuditi uporabnikom, vendar praviloma proti plačilu, tudi za pooblaščenega geodeta. V različnih strateških in programskih dokumentih obravnavanih držav je večkrat izpostavljeno, da javno dostopni podatki ne pomenijo tudi brezplačnega dostopa. Na področju javne prostorske podatkovne infrastrukture praviloma ravno državne oziroma deželne geodetske službe prevzemajo vlogo koordinatorske, tako so tudi temeljni prostorski podatki shranjeni in jih vzdržujejo na teh institucijah – ureditev temelji na načelu, da so podatki dostopni celotni državni upravi, vendar na enem mestu, ter da se vsak podatek hrani in posodablja le na enem mestu – vse zaradi transparentnosti in racionalizacije delovanja državne uprave.

Zahvala

Avtorji prispevka se zahvaljujemo Geodetski upravi RS za podporo pri izvedbi obširne analize, ki je bila opravljena v okviru priprave strateških usmeritev delovanja javne državne geodetske službe v Sloveniji.

Literatura in viri:

- Direktiva 2013/55/EU. Direktiva 2013/55/EU Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 20. novembra 2013 o spremembi Direktive 2005/36/ES o priznavanju poklicnih kvalifikacij in Uredbi (EU) št. 1024/2012 o upravnem sodelovanju prek informacijskega sistema za notranji trg (uredba IMI).
- Lisec, A., Čeh, M., Stopar, B., Kosmatin Fras, M., Drobne, S., Trobec, B., Pajtlar, A. (2015). Primerjalna analiza ureditve državne geodetske službe v Sloveniji z mednarodno primerjavo ter zasnova strategije za obdobje 2015–2025. Poročilo projekta. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, 95 str.
- MGR (2016). Poročilo o realizaciji ukrepov prenove zakonodaje reguliranih dejavnosti in poklicev. Vladno gradivo št. 007-192/2014-60 z dne 26. 5. 2016.
- Mlinar, A. (2014). Primerjalna analiza organizacije geodetske dejavnosti v izbranih državah. Diplomski naloga. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo.
- Mozetič, B. (2016). Odziv Zveze geodetov Slovenije (ZGS) na predlog prostorske in gradbene zakonodaje. Geodetski vestnik, 60 (1), 127–130. http://www.geodetski-vestnik.com/60/1/gv60-1_mozetic.pdf, pridobljeno 1. 9. 2016.
- Mikoš s sod. (2016). Stališče Fakultete za gradbeništvo in geodezijo pri Univerzi v Ljubljani o Predlogu nove prostorske in gradbene zakonodaje. Geodetski vestnik, 60 (1), 131–138. http://www.geodetski-vestnik.com/60/1/gv60-1_mikos.pdf, pridobljeno 1. 9. 2016.
- Novšak, R., Mesner, A., Kovačič, M. (2015). Delovanje geodetske službe v samostojni Sloveniji. V: A. Lisec (ur.), B. Stopar (ur.), S. Berk (ur.), M. Kosmatin Fras (ur.). Geodetska (r)evolucija: zbornik posveta 43. geodetskega dne. Ljubljana: Zveza geodetov Slovenije; Nova Gorica: Primorsko geodetsko društvo, str. 100–108.
- Zasnova strategije državne geodetske službe v Sloveniji za obdobje 2015–2025. Predlog strateškega dokumenta, 2015. Ljubljana, Geodetska uprava RS in Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, 28 str.
- ZDGRS (2014). Zakon o državnem geodetskem referenčnem sistemu. Uradni list RS, št. 25/2014.
- ZDIJZ (2006). Zakon o dostopu do informacij javnega značaja. Uradni list RS, št. 51/2006 – uradno prečiščeno besedilo, 117/2006 – ZDavP-2, 23/2014, 50/2014 in 19/2015 – odl. US.
- ZDOIONUS (2008). Zakon o določanju območij ter o imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb. Uradni list RS, št. 25/2008.
- ZEN (2006). Zakon o evidentiranju nepremičnin. Uradni list RS, št. 47/2006, 65/2007 – odločba US, 106/2010 – ZDoh-2H, 47/2012 – ZUKD-1A, 79/2012 – odločba US in 55/2013 – ZUKD-1B.
- ZENDMPE (2000). Zakon o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot. Uradni list RS, št. 52/2000.
- ZGeod (2000). Zakon o geodetski dejavnosti. Uradni list RS, št. 8/2000.
- ZGeod-1 (2010). Zakon o geodetski dejavnosti. Uradni list RS, št. 77/2010.
- ZIPI (2010). Zakon o infrastrukturi za prostorske informacije. Uradni list RS, št. 8/2010 in 84/2015.
- ZMVN (2006). Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin. Uradni list RS, št. 50/2006, 87/2011, 40/2012 – ZUJF in 22/2014 – odločba US.
- ZPAI (2015). Predlog Zakona o pooblaščenih arhitektih in inženirjih. Gradivo za javno razpravo. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor RS. <http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/osnutki/zpai.docx>, pridobljeno 1. 9. 2016.

izr. prof. dr. Anka Lisec, univ. dipl. inž. geod.

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo
Jamova cesta 2, SI-1000 Ljubljana, Slovenija
e-naslov: anka.lisec@fgg.uni-lj.si

asist. dr. Marjan Čeh, univ. dipl. inž. geod.

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo
Jamova cesta 2, SI-1000 Ljubljana, Slovenija
e-naslov: marjan.ceh@fgg.uni-lj.si

viš. pred. dr. Miran Ferlan, univ. dipl. inž. geod.

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo
Jamova cesta 2, SI-1000 Ljubljana, Slovenija
e-naslov: miran.ferlan@fgg.uni-lj.si

prof. dr. Bojan Stopar, univ. dipl. inž. geod.

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo
Jamova cesta 2, SI-1000 Ljubljana, Slovenija
e-naslov: bojan.stopar@fgg.uni-lj.si

doc. dr. Mojca Kosmatin Fras, univ. dipl. inž. geod.

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo
Jamova cesta 2, SI-1000 Ljubljana, Slovenija
e-naslov: mojca.kosmatin-fras@fgg.uni-lj.si

Alenka Mlinar, univ. dipl. inž. geod.

e-naslov: alenka.mlinar@gmail.com